

Δυό μεγάλοι ποιητές του αιώνα μας

Επηρεάστηκε καθόλου ο Ελιот από την ποίηση του Καβάφη;

Μιά ενδιαφέρουσα μελέτη του Αρ. Νικολαΐδη που μετέφρασε το έργο του Αγγλοαμερικανού

Ο Γεωργίου Μήτσιος και οι μεταφραστές του έργου του Έλιοτ και Καβάφη.

Θεατρικές παρουσιάσεις

Πέτ και Σπένσελ, «Ο άνακτος κουβίλος» από το ΚΟΒΕ

Στό χώρο του κυκλοθέατρου οι επιχειρήσεις μας και οι γνώσεις μας δεν είναι και πολύ πλούσιες. Έτσι, δεν μπορούμε παρά να πούμε ότι τα έργα των Πέτ και Σπένσελ, που μας παρουσιάζει το ΚΟΒΕ και που απευθύνεται σε παιδιά πολύ μικρά (του νηπιαγωγείου και των πρώτων τάξεων του δημοτικού σχολείου), είναι μία ώριμη και διασκεδαστική σύλληψη. Η ιστορία ή μάλλον το επεισόδιο του άτακτου κουβίλου που περνάει ανθρώπους και κούκλες και που τελικά αναγκάζεται να συμφωνήσει και να χρίσει μαζί τους γιατί δεν άντεχε την περιφρόνηση, την απομόνωση. Τα «διδάγματα» σερβίρονται και θυγαίνονται, ενώ το παιδί διασκεδάζει άνετα και, το κυριότερο, μετέχει (προκαλούμενο από τους ήσους) στην εξέλιξη της άπληστης ιστορίας. Έτσι «ο άτακτος κουβίλος», έτσι πως είναι γραμμένος και δομημένος, καταρθώνει να φτάσει από πολλούς δρόμους στο παιδί-θεατή (μόνο οι δασκάλες δεν καθόσανε τη λειτουργία του, τουλάχιστον στην παράσταση που παρακολουθήσαμε έμελες) και να το ψυχαγωγεί.

Η παράσταση είναι ώριμη οργανωμένη. Ηθοισοί και κούκλοι συνυδάονται περίφημα, μ' όλο που κίπυ προς το τέλος η ιστορία παρατραβάει και χάνει τη γοητεία της. Όπως και να 'ναι, όμως, η δουλειά του κ. Κυριακίδη, που έχει είδικευθεί στα είδος στη Βουλγαρία (όπου φαίνεται να υπάρχει πρόδος στον τομέα αυτό) είναι αξιέπαινη, έχει εύαισθησία, εύρηματιότητα και γούστο. Φυσικά, τον βοήθησαν πολύ οι ήθοισοι του ΚΟΒΕ και ιδιαίτερα η Βαγγελία Ανδρεαδάκη και ο Νίκος Σταυρόπουλος που μπήκαν απόλυτο στο πνεύμο της παράστασης, αλλά και ο Γρηγόρης Μήτσιος, Βέβθα, υπάρχουν και οι άφαντοι ήρωες, η Ντίνα Νικολαΐδου, η Κατερίνα Σαγιά και ο Γιάννης Ηλιόπουλος, που «δανείζουν» τις φωνές τους στις κούκλες και που θα πρέπει να ανδρασούν λίγο την ένταση τους γιατί μερικές φορές δεν ακούγονται καθαρά.

Το σκηνικό της Άννας Κυριακίδου είναι καλόγυμο και έξυπνο στη δομή του ώστε να υπηρετεί σωστά την παράσταση. Καλές κι οι κοούκλες. Πολύ καταβαλμένη η μουσική του Γκεώργκι Γιένκοφ. Γενικά, μία παράσταση για παιδιά που άζει τον κόπο να τη δούνε και οι ενήλικες.

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΛΑΣ

Τα νέα βιβλία

Σταντάλ, «Αναμνήσεις έγωισμου»

Διάσμος, άδάνατος, για τα δύο δημοφιλέστατα μυθιστορήματά του, «Τό μοναστήρι της Πάρμας» και «Τό κούκλιο και τό μαύρο», ο Σταντάλ έχει γράψει άπόστοι και άλλα βιβλία όπως τό «Περί έρωτος» ή «Ραϊνός και Ζαλιφίρα» τό «Ρόμυ, Νεάπολη και Φλαριντία» που τό έξασφαλίσει την έχθρητη και τό Μέτρικυ. Ακόμη κρατούσε ημερολόγιο και έχει κούσια αλληλογραφία, που δημοσιεύθηκαν. Οστόσο οι «Αναμνήσεις έγωισμου», που μας δίνουντα μεταφρασμένες από τον Τίτο Πατρίκιό είναι μία άλλη αυτοβιογραφία, ένα θιάλο ιδιαίτερα άποκαλυπτικό, με τα ερατικά πάθη ή τα επαγγελματικά του ζητήματα, μία αυτοβιογραφία που έμφυλάναται από την ίδια τη γραφή της και γίνεται ένα θαύμασο λογοτεχνικό θιάλο. Ας σημειωθεί ότι και από δύο μεγάλα του μυθιστορήματα είναι πολλές φορές αυτοβιογραφικός. Είναι θιάσο, ένας ο Σταντάλ πρόσφορος τις «Αναμνήσεις έγωισμου» ήθελε σαφώς να γράψει ένα λογοτεχνικό έργο και όχι πάλως να εξιστορήσει τη ζωή του, και μάλιστα να τό γράψει για κάποιους ανθρώπους που τον ενάειφεσαν. Γράφει ο έλιος: «Όμοιογ πάς δεν άδ είχε τό θάρρος να γράψω άν δεν πίστευα πάς μία μέρα αυτές οι ασελίδες θα τυπωθούν και θα διασπούν από ανθρώπους που άγαπάω».

Ας προσέσουμε ότι τό θιάλο πλουτίζεται από μία καταπονητική εισαγωγή, πλούσιες σημειώσεις και ένα εκτεταμένο χρονόλογο του Σταντάλ και της έποχής του, όλα καμωμένα από τον Τίτο Πατρίκιό, (Εκδόσεις «Γνώση»).

Στρίντσλογκ, «Ο νύς της δούλας»

με τον Καβάφη και την παραλληλία ή έπαλληλία των δύο μεγάλων ποιητών του αιώνα: Στόν «Πρόφωρκ και άλλες παρα-

με τον Καβάφη και την παραλληλία ή έπαλληλία των δύο μεγάλων ποιητών του αιώνα: Στόν «Πρόφωρκ και άλλες παρα-

Επιπλέον, η έπισημή πού τό καλό έλληνικό θέατρο ταξίδευε στα μεγάλα κέντρα του έξωτερικού και έδειχνε τα έπιτεύματά του, φέρνοντας πίσω διθυραμβικές τις πιο πολλές φορές κριτικές. Τό Έθνικό θέατρο πρώτο, άλλά κατόπιν τό θέατρο Τέχνης του Ικούν και στη συνέχεια και τό ΚΟΒΕ έχουν άώσει σημαντικές παραστάσεις στην Εύρώπη και σε άλλες ήπειρους και έχουν άνεξόσει τό έλληνικό όνομα και στο θεατρικό χώρο. Οι παραστάσεις άρχισας έλληνικής τραγωδίας με τό Μινωτή, την Ποσειών και άλλους άξιους πρωταγωνιστές, οι θρίαμβοι του Κούν με τους «Ορνίθες», τους «Πέρσες» και τόσα άλλα, οι άεχαστες έμφανίσεις του ΚΟΒΕ στη Μόσχα και στο Λένινγκραντ με τους «Πέρσες» και πιο πρόσφατα με την «Εκάθη» στο Μελβόρν, που συγκέντρωσαν κολεκτικότητας σχόλια, κι άκόμη οι παραστάσεις του «Αμφι-θέατρο», έδειξαν ο' όλο τον κόσμο ότι τό έλληνικό θέατρο έχει πολλά να διδάξει και για πολλά να καιρηθεί στο χώρο της άρχισας τραγωδίας και της άπτικής κωμωδίας. Οπτόσο, ή ώριμα και έντιμη πολύτιμη αυτή πορεία έχει κοπέι τον τελευταίο καιρό. Γιατί άραγε; Μήπως οι άποτυχίες που σημειώνονται κατά συρροή στις κρατικές μας αιγές τό τελευταίο δύο χρόνια απογοητεύσει τό ύπουργείο; Η μήπως γίνονται οικονομίες για να χρηματοδοτηθούν διάφορες θεατρικές άσπιδότητες; Όπως και να 'ναι τό κενό που σημειώνεται είναι σημαντικό, ιδιαίτερα για την πρόσκληση του έλληνικού θεάτρου στην Εσπερία...

Οι συντάξεις

Διαδόθηκε κάπως άμύχανο ότι γίνεται άγώνας για να ύπουργούν κάποιες άποφάσεις και να δοθούν συντάξεις σε λαογένηες και καλλιτέχνες -κάποια πνήτητα. Μά έμιαμε την έντύπωση ότι από τό θέματα είχαν λυθεί. Συντάξεις δίδονταν στους λαογένηες έδώ και πολλές πενταετίες. Τώρα που σκόλασε τό πράγμα; Κι έδώ άλλάγη;

Υπομονή

Στις τόσες καθυστερήσεις κι άλλες όσα, που συστηματικά έπιτείνονται. Τό κτίριο του ΙΚΑ, στην 25η Μαρτίου, έχει άπισκευασθεί πριν ένα χρόνο και πλέον. Παραμένει όμως πεσμανιακό κούκλιο και μόνο ή τομπέλα σπλάνει ότι είπει στεγάζεται τό μουσείο της πόλης. Τό πρώην Ε' γυμνάσιο, που σε γίνεται πνευσθητικό, εξακόμωσει να είναι γυμν. Φωταίε, άένη, οι καθήκοντες που δεν έτοιμάζουν τα σχέδια. Μάλλον φταίει ή γνωστή έλληνική άναβλητικότητα ή και κάποια τοικονομία.

Από φοιτητής
Παλιό δεσμοί
ένός Γερμανού
μέ τη Θεσσαλονίκη

Στήν ποίηση του είκοστού αιώνα, στην παγκόσμια, ο Τ.Σ. Ελιот και ο Καβάφη τοποθετούνται, μαζί με άλλους, στην κορυφή. Κι αυτό δεν άποτελει έλληνικό Ισχυρισμό, μία και από τους πρώτους τό ύποστηρίξει ο Βρετανός μελετητής Μπάουρα, που έξεχρήσει τους έξι μεγαλύτερους ποιητές του αιώνα κι άνάμεσα ο' αυτούς περιέλαβε τόν Βρεταννο-άμερικανό και τόν Έλληνα Αλεξανδρινό. Τό ερώτημα είναι τώρα, πόσο οι δύο αυτοί μεγάλοι ποιητές σχετίζονται.

Σέ μία πρόσφατη έκδοση των ποιημάτων του Ελιот, των «άπάντων» του, στα έλληνικά, ο μεταφραστής, ο Αριστοτέλης Νικολαΐδης, γνωστός ποιητής και ο ίδιος και μυθιστοριογράφος, δίνει στον πρόλογο μερικά σημαντικά στοιχεία πάνω ο' αυτό τό θέμα, στοιχεία, που άζει να τό μεταφέρει κανείς προς τό πλατύτερο κοινό. Νά σημειωθεί ότι είναι ή πρώτη φορά που όλα τα ποιητικά έργα του άναν μεταφρασμένα, πράγμα που έχει σημασία. Άλλά γιό ν'άρθουμε στα θέμα, που άπό μάς άπασχολήσε: γράφει ο Νικολαΐδης:

Γνωριμία καθύστερη

Τό κείμενο του κ. Νικολαΐδη, προχωρεί άκόμη θούτερα, άναλύοντας την σχέση Καβάφη - Ελιот, τη σχέση στον κόσμο της ποίησης. Γράφει, λοιπόν, στην εισαγωγή του:

Δέν είναι όμως μόνο αυτά. Η άνίχνευση του παιδαγωγικού του Ελιот προς τον Καβάφη, μάς δίνεται από συγκεκριμένα στοιχεία και ο' ένα διαφορετικό έπιπεδο: έποχιακά χειρόγραφα του Χεμινγκουάι δείχνουν, όπως γράφει ο συγγραφέας ούτάς, ότι τό 1918, άμέσως δηλαδή μετά τόν Α' παγκόσμιο πόλεμο, ο Έζρα Πάουντ, προσπαθούσε να «γλυτώσει» από την σκαλιβά του τραπέζι-κου ή υποκλήλα τον Ελιот, ο όποιος είχε πάρει μετάθεση από τό Λονδίνο για την Αλεξάνδρεια. Έγινε ποτέ έτσι και για έλάχιστο χρονικό διάστημα τό ταξίδι αυτό, ή έμμενη μανόχα μες από πλάισια των σχεδίων και της άπεγνωσμένης έρευνας του Ελιот για να δεί την έποχή εκείνη τί σημαίνει Αλεξάνδρεια και τί τό μπορούσε να κάνει για τό μέλλον του; Δέν έβρω, έγώ ταυλάχιστον, συγκεκριμένα γραπτά στοιχεία ενός τέτοιου ταξιδίου την έποχή εκείνη, άλλά ή άπάντησή του σε συνομιλία μου με τόν Ελιот, έπί τη ευκαιρία του θραύσει Νόμπελ του Ξεφέρη, δέν ήταν ούτε ναί, ούτε όχι, άνάμεσα στις άμφιθυμικές απωές του. Γεγονός πάντως είναι - έξετάζοντας τόν όλο τρόπο γραφής των ποιημάτων του - ότι συνάφει με τις προσωπικές του μαρτυρίες και βιώματα - ότι ο Ελιот πριν από τό 1920 έκανε ένα ταξίδι

